

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kor.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átveve:
Egész évre 6 frt — kr.
Negyedévre 1 > 50 >
Helyben nappal nőtve:
Egész évre 8 frt — kr.
Negyedévre 2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 10 frt — kr.
Negyedévre 2 > 50 >

NAGYVÁRAD, augusztus 2.

A király a Keleten.

A dunai Vaskapu megnyitása és a hajózási forgalomnak való átadása nagy ünnepekkel fog megtörténni, amelyeken király urunk ő Felsége fog megjelenni és a Vaskapu, ez az ezeréves akadálya a hajó-közlekedésnek az ő intésére fog a hajózás elől megnyitni.

Ő Felsége hajója fog elsőnek a régi forgatagok és sziklák helyén áthaladni, fedélzetén azokkal a fejedelmi vendégekkel, kiket ő Felsége kormányja a vett legfelsőbb megbízás következtében meghívott.

Ezzel a ténynyel meg fog szünni maga a Vaskapu. Igaz ugyan, hogy a mérnöki tudomány ennél az óriás nagy műnél is, mint a szuezi csatornánál és más hasonló újabbkoru nagyszabásu műszaki alkotásoknál, a természet kiszámíthatatlan elemi erőinél némileg elszámította magát; de elvégre is, ez már most könnyen pótolható és akkor tökéletes lesz a millennium eme legnagyobb szerü műve, mely a világ végeig hirdetni fogja Andrássy és Baross, Magyarország e nagy fiainak merész koncepczióját, akik a berlini szerződés határozatát oly rövid idő alatt végrehajtották.

Király ő Felsége kezdettől fogva ro-

konszenzussal kísérte e nagy alkotás ter-
vét. Jóváhagyását adta ahhoz már az ötvenes években, midőn ez az eszme a dunai négyes értekezlet (conférence à quatre) kebelében fölmerült. Tudta ezt gr. Andrássy Gyula s töle értesült róla Baross. Magyar tetterő és szívósság kellett ahhoz, hogy a király óhaja megvalósuljon.

A Vaskapu megnyitása első sorban a magyar érdekek szolgálat. Király urunk ő Felsége már régesrégén kimutatta jószágos indulatát hü magyarjai iránt, midőn a tervet legmagasabb pártfogásában részesítette s annak végrehajtóit nagyratörő vállalatukban bátorította. Ennek áldásait majd csak ezután fogja Magyarország teljes mértékben élvezni.

Kihatása van azonban nemcsak közgazdasági, hanem politikai s nemzetközi tekintetben is. Bizonyítja ezt a szomszéd államok fejedelmeinek, mint vendégeknek, és az érdekelt európai hatalmak képviselőinek jelenléte a Vaskapu ünnepélyes megnyitásánál.

Ezek valamennyien meggyőződhetnek ott a hely színén, mit képes a magyar nemzet létesíteni oly fejedelem uralkodása alatt, mint dicsőn uralkodó apostoli királyunk, kinek legmagasabb pártfogása alatt jött létre ez a millenniumi alkotás.

A Vaskapu voltaképpen vasnál is

keményebb Kőkapu megszünik. Ő Felsége hajója fogja ezt király urunk szavára magas vendégeinek jelenlétében az ámuló világnak megmutatni.

Mihelyt azonban nincs ott többé az a tárgy, melyet Vaskapu névvel ezer év óta megjelölni szokás, akkor természetesen magának a névnek sincs többé jogosultsága, a használata pedig legfőlegb annyi volna mint tagadása a változott állapotnak. Ami magában véve értelmetlenség, valóságos anakronizmus, vagy ha úgy tetszik, mondjuk ki egy szóval: *nonsens*.

Ennek alapján el kell ejteni a régi nevet és egy újat kell a Duna e részének adni: olyat, mely megfeleljen az új állapotnak, és különösen, amely jellemezze az örök időkre kiható óriás mű létrejvetelének és megnyitásának közelebbi körülményeit.

Kapunak még csak maradhat a Vaskapu, inkább, mint eleddig; minthogy inkább zárt kapu volt mostanáig, mely a kevésbé mélyebb járatu hajókat nem engedte át, ezentul pedig szabad átkelést nyújt.

Ez oknál fogva és a fönnebbieket tekintetbe véve, megfelelőbbnek véljük, ha ezentul *Ferencz József kapunak*, avagy *Ferencz József csatornának* kereszteljük el az eddigi Vaskaput. Cs. F.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az utolsó verseny-fogadás.

— Angolból. —

Irta: lady Harriet Russel.

— Ne nézz reám olyan szomoruan, Maud; nem bírom elviselni bánatos tekintetedet. Tudom, rosszul cselekedtem — és minden szó, melyet erről a dolgról ejtesz, nekem kimondhatatlanul fáj és még sem változtat rajta.

— Reginald, akkor te egészen rabja vagy ennek a játékszenvedélynek. Regi, adjad becsület szavadat, ígérd meg szent esküvel, hogy többé nem fogsz lóversenyeken fogadni; így szólt a kis menyasszony és kisdéd kezét kérésleg vőlegénye karjára tette, mig szemé esdő pillantással mélyedt ennek tekintetbe.

Willingsford Reginald igazat mondott: nem tudta elviselni, hogy aranyos kis menyasszonyát bántani lássa.

— Maud; szólt meg, mialatt karjaiba zárta és forró csókot nyomott az elpityeredett kis szájra: — Maud, győztél. Te vagy az én jószágos őrangyalom, most és mindenkor. Megteszek mindent érted hogy a fogadásokkal föl-hagyjak a kedvedért. Jövő héttől kezdve nem fognak többé látni a turfőn. Kerülni fogom a versenypályát távolról is.

— De miért csak a jövő héttől kezdve Regi!

— Mivel az első versenyfutásokra már lekötöttem magamat...

— Nem jól tetted. De jól van, a jövőhéttől kezdve. Kedvesem, nagyon köszönöm hogy szavadat adtad. Most már biztos vagyok róla, hogy semmi sem fogja boldogságunkat zavarni; mondá Maud, Reginald erős kezét gyöngéden simogatva. De Regi; szólt meg újból, még valamit akarok mondani: biztos vagy róla, hogy Stone Rikárd igaz barátsággal viseltetik irántad?

— Hogyan érte azt? Nem értelek!

— Magam sem tudom megokolni, Regi; de az az ember nekem nem tetszik. Rám kezdettől fogva azt a benyomást tette, hogy álnok egy ember, aki tégedet saját céljaira kihasznál.

— Igazán nem értelek; miféle céljai lehetnének Stone-nak?

— Szólhatok egész nyíltan hozzád, Regi? Nos tehát, Stone szerelmes belém és tegnap este megkérte a kezemet...

— Lehetetlen! Hiszen tudja, hogy el vagyunk jegyezve... Az a gazember! kiáltott föl Reginald hevesen.

— Mikor azt mondtam neki arra, hogy életföladatomma tettem mint őrangyal állani oldalánál, ahogy engem gyakran nevezte, arca aggasztóan elkomorodott. Azután azt mondta, hogy nemsokára földönfutó koldus leszel és akkor ugyis le kellene mondanod rólam.

— Azt mondta? hebegé Reginald zavar-

tan, mialatt hideg verejték gyöngyözött a homlokán.

— Óh, Regi, ha láttad volna az arcát, azt a gyűlölettől szikrázó tekintetet, mely vonásait eltorzítja, midőn azt mondtam neki, hogy tied vagyok mindhalálig. Ugyebár, kedvesem, Stone nem árthat neked?

— Ártani? Nem, aranyos kis Maud. Ne aggódj. Jövő héten egész új életet kezdek és teljes erőmből iparkodni fogok, hogy méltó legyek az én jószágos őrangyalomhoz; — biztatá őt Reginald s ígérte ismét forró csókkal pecsételte meg.

Mély gondolatokba merülve hagyta el Willingsford Reginald arájának házát. Eltávozott ugyan Maud-tól, de képe mindenhoá kísérté.

Csak most látta, mily könnyelműen cselekedett, midőn annyira lekötötte magát a versenyfogadásoknál.

De majd másképpen lesz minden...

Mindamellet, hogy a legjobb szándékkal van eltelve, kinos gyötrellem fogja el lelkét. Hiszen egész vagyonát föltette a közelebbi Goodor-verseny első kedvenczére a Galathéára. Bolond dolog biz' az, de már nem lehet meghátrálni.

Sok vesztesége volt már a korábbi lóversenyeken. Ez magán kívül hozta. Most hát mindenét föltette, hogy veszteségeit pótolja. Va banque!

Nem sokára eldől a koczka... Ha Galathea győz, akkor rendben van minden. Amde

mely a kvóta Magyarországra eső részének fel-emelését célozta.

Az ausztriai iparegyesületek egymással versenyezve gyártották a memorandumokat, melyek mind azt próbálták bizonyítani, hogy miféle égbekiáltó igazságtalanság történik szegény Ausztriával, a kvóta arányának eddigi felosztása révén. Bizonyítani ugyan nem bizonyítottak semmit, de hangulatot tudtak teremteni. Fel tudták rázni az osztrák közvéleményt.

Ennek nyomása alatt osztrák részről tényleg oly nagy követeléssel állottak elő, hogy mi nagy szerényen, majdnem félve, csupán az eddigi arány megtartása mellett mertünk szólani.

Ausztria a kvótánál 45-öt követelt a mi terhünkre, de nagylelkűsége bizonyára leereszkedik a 35-ig is. És ha csupán Bánffy Dezsőtől függne, eddig rég megkapta volna a 35 százaléknyi kívánságát.

Igaz, hogy ez a kvóta eddigi arányához mérten, évenként körülbelül két milliányi többletet jelent.

De mi ez a két milliányi többlet Bánffy Dezsőnek? Neki semmi. Az országnak, annak már valami. Valami, mitől összeroskadhat az adózó polgárság.

Valjon megéri-e Bánffy Dezső kormányzása ezt az évenkénti két milliós többletet? Nem jó e kérdéssel még gondolkodni is, mert összerontja minden millenniumi örömünket.

Pedig kár volna a millenniumi örömeinkért. Ez örömeinket ugyanis megdézsmálták szörnyűségesen. Millenniumi kiállításunkon majdnem félve mutogathatjuk alig megkezdett haladásunknak egy-egy megtett lépését. Hiszen a jó Ausztria haladásunk minden gyenge lépéséből erős argumentumot kovácsol ellenünk. Haladunk, gazdagodunk, — kiáltja ránk. Ezt nem szabad túrni. Fel kell emelni a kvótát; újabb terheket kell rakni a magyar vállakra, mert még eltalál szokni attól, a miben eddig mindig része volt: a roskadásig való teherviseléstől.

Ausztria tágra nyitott szemekkel lesi mindazt a fényt, mit a millenniumi kiállításunkra hordtunk össze, de nem akarja meglátni azt a sötét árnyékot, mely az egész ország gazdasági életére ránehezül. Igaz, hogy a magyar nem is igen mutatja sehol. Pedig csak körül kellene tekinteni és az anyagi válságnak nem egy jelenségeire mutathatnánk rá.

A romániai vámháboru Erdély tekintélyes részének tette tönkre iparát, kereskedelmét. E vámháboru száz és száz magyar iparos kezébe adta a koldusbotot. A felvidéki tótság annyira elszegényedett, hogy csak napról-napra tengeti életét és egy hétig tartó szárazság az éhínség rémét idézi fel. Az alföldi parasztságnál sem a jólléttől ütötte fel fejét a szocializmus méte-

lyező tana. A filloxera kipusztította szőlőinket; a romániai és amerikai buza tönkresilányította a gabonáinkat. A középbirtokos osztály legnagyobb részét el van adósodva. Az iparos-osztály uzsorás kamatu pénzzel dolgozva tartja fenn magát. A hivatalos lap hasábszámra közli az árverési hirdetményeket. A licitáló-dob egyaránt pereg a kis gazda portája és a kis iparos műhelye előtt. A nagy gyárak is megkezdtek a likvidálás szomorú korszakát.

Bármerre tekintünk, anyagi helyzetünknek csak ijesztő, remény nélküli jelenségeit vagyunk kénytelenek látni. Bizony-bizony nem ártana az osztrák telhetetlenségnek is megmutogatni e szomorú jelenségeket. De ki tehet róla, ha a magyar a millenniumi év hatása alatt tündökölni akar és nem szereti mutogatni sebeit. A törvényhatóságoknak, a gazdasági egyesületeknek, a kereskedelmi- és iparkamaráknak lett volna feladatuk, hogy a kiegyezési tárgyalások alkalmával az ország gazdasági és anyagi helyzetének hű képét feltárják. E sötét képből mind halomra dőlt volna a hazug argumentumok özöne, mit osztrák részről a kvóta Magyarországra eső részének igaztalan felemelése érdekében hordtak össze.

A mit ez ügyben elmulasztottunk eddig, azt ki kell pótolni most. Bámulatos ama közönyösség, mivel az ország a gazdasági kiegyezéssel szemben viseltetik. Mintha elfejtettünk volna számolni; mintha nem tudnók kiszámítani, hogy a kvótának minden százaléknyi fel-emelése újabb milliányi terhet jelent. Egyetlen tiltakozó szó, egyetlen felirat se érkezett ez ügyben a vidékről. A törvényhatóságok hallgatnak, mintha az újabb fenyegető terhek nem az adózó polgárságot érdekelnék; a kereskedelmi és iparkamarák rubrikákat csinálnak és egyetlen hangjuk sincs a gazdasági életünket fenyegető csapás ellenében. Hát elszegényedésben annyira elfásult az ország, hogy néma ajakkal, összetett kezekkel türi, hogy miként szipolyozzák ki jobban és jobban?

E tespedésből, e közönyből a nemzeti pártnak a kiegyezési tárgyalásokra vonatkozó állásfoglalása kezdi felébreszteni ez országot. A nemzeti párt rámutatott az utra, melyen haladva védekezhetik ez ország az osztrák kapzsiság ellenében.

Ez az ország, melyet a magyar kormány egyházpolitikája érdekében, bár mesterséges uton, oly impozáns módon tudott talpra állítani, körmeneteket inczeniroztatni, népgyűléseket rendeztetni, a törvényhatóságokat megszólaltatni, — nem maradhat most sem némán, midőn alig fejlődő gazdasági életére akarják a halálos csapást mérni.

Örömmel vesszük több helyről a hirt, — hogy a kiegyezési tárgyalások kérdésében nép-

gyűléseket szándékoznak tartani és elkövetni mindent, hogy minél hatásosabb legyen ama kötelességszerű védekezés, mit a gazdasági kiegyezés megkötésénél Ausztriával szemben kell megküzdenünk.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATO.

- Auguszt. 2. A 48-as függetlenségi kör kirándulása a Püspök-fürdőben.
- > 2. Az iparoskör közgyűlése d. e. 10 órakor.
 - > 3. A megyei közigazgatási bizottság ülése d. e. 10 órakor.
 - > 3. A szépművészeti és közlekedési szakbizottság ülése d. u. 3 órakor.
 - > 6. Közigazgatási ülés a városnál, délután 3 órakor.
 - > 9. Iparos-íjak egyesületének ülése d. u. 3 órakor.
 - > 9. Népünnepély a Rhédey-kertben.
 - > 12. Végvárosi ülése a Pável elleni tüntetés ügyében.
 - > 13. Nagyvárad város törvényhatóságának közgyűlése d. u. 3 órakor.
- Szept. 3. Iparosok tömeges felrándulása a kiállításra.
- Október 3., 4. Lóverseny a nagyvárad gyepen.

* Ferencz József király Romániában.

Mint Bécsből jó forrásból jelentik, ő felsége saját kezzeletével volt az, hogy Károly román királyt meglátogassa és noha csak július hónapban lett köztudomású, már hónapokkal ezelőtt elhatározott dolog volt. Ez csak erősíti azt a tegnapi állításunkat, hogy a két uralkodó között a legszívélyesebb viszony áll fenn. A király már állítólag május 2-dikán, a millenniumi kiállítás megnyitásakor úgy nyilatkozott a Budapesten időző Ghika román követ előtt, hogy a Vaskapu megnyitása után látogatást szándékozik tenni Romániában. Még nagyobb jelentőséget nyer ez a látogatás annak folytán, hogy előzőleg még Károly király Bécsbe jön néhány napra és akkor gróf Goluchowski külügyminisztert kihallgatáson fogadja.

* Dr. Schlauch Lőrincz, kardinális és püspök tegnap az esti gyorsvonattal érkezett Ischlből székhelyére S z e m e t k y, sz. széki jegyző és dr. K o r d a társaságában. Ő Eminenciájának egészségének igen jól szolgált a rövid üdülés. A gyorsvonat, melyen Ő Eminenciája egy negyedórával késéssel; minek oka az volt, hogy a fékező láncza utközben elszakadt. De semmi komolyabb baj nem történt.

Kis fiának szavaira szinte meghasadt a szive és amint a gyermek ártatlan kék szemébe nézett, nem tudta könnyét visszatartani.

Nem; ő ennek a kedves fiacskának az atyja — ő nem tartja meg azt a pénzt; mindjárt visszaküldi.

De annyi sok pénzt!

Ismét elkezdődött az elkeseredett küzdelem a kapzsiság és a becsületesség közt: és ő hallgatta ennek a kettőnek iszonyú páros viadalát, hogy hideg verejték gyöngyözött homlokán.

Az éjjel nem tudott aludni; még szeméit sem hunyta le, hanem nyugtalanul forgolódott ágyában és nem bírta kiverni az eszéből azt a gyalázatos alkut, melyet Stone Rikárdal kötött.

Másnap reggel eltávozott a lakásáról; de alig hogy néhány lépést tett, Jack, a kis fiacskája utána futott. Tim alig vette észre a gyermekét. Azt se tudta, merre s hová menjen; csak mintegy félálomban koválygott az utcákon. Így jutott el a szomszéd vasúti állomás peronjára.

Jack itt eleresztette atyja kezét és nagy kedvvel játszott egy szép kutyával, amely szintén örömet lelte benne. A fiacskája vidámsága és a kutya játszi ugrándozása sok embert mulattatott, akik mind a legközelebbi vonatra várakoztak; köztük volt Willingsford Reginald is, aki tudakozódni akart a versenylő felől, melytől boldogsága vagy boldogtalansága függött.

Nemsokára jelezték a vonat közeledtét és csakhamar fel is tűnt, a szemhatáron. A prűszkölő gép dörgése mind közelebb jött és

egyszerre felsivított a füttye, mintha csak egy vadul iramodó óriás vadállatra egyszerre érzékeny csapást mértek volna, mitől az meglepetésében és fájdalomában élesen fölszisszen.

A kis Jack se hallott, se látott játéka közben: épp ebben a pillanatban a sinek közt futkározott a kutyával.

A vonat már majdnem befutott a pályaudvarba, midőn a várakozó közönség észrevette a kutyával hancuzozó fiacskát; az iszony és rémület kiáltása hangzott föl most, midőn Jack, aki végre észrevette a közeledő veszélyt, hirtelen el akart futni, de kisiklott és földre bukott néhány lépésnyire a berobogó vonat előtt.

Csak egy csoda menthette meg.

Ekkor villámsebességgel odaugrott Reginald a sinpár közé, megragadta a fiacskát és egy ugrással künn teremt vele a sineken kívül, hajszál híján a mozdony elkapta volna őt magát gyermekestől együtt.

Jajkiáltások hallatszottak mindenfelől; néhány nő el is ajúlt a borzalmas látványra; a férfiak pedig oda rohantak Reginaldhoz és üdvözölték őt hős tetteért.

Walter Tim, a fiacskája atyja, az meg ott állott, halotthalványan, földbe gyökerezett lábakkal és egy árva szót sem tudott kiejteni, mintha csak teljességgel megnémult volna a nagy rémülettől.

Azután pedig föleszmélt s oda rohant fiacskájához, karjaiba zárta és könyves szemekkel,

megrázó bensőséggel mondott hálát gyermeke nemesszívű szabadítójának.

Reginald az örömtől remegő atyát karon fogta és haza kísérte Jackkal együtt.

— Mivel hálálhatom meg nagylelkű tetteid, uram? Ezt hajtogatta egyre a boldog zsoki. — Lásd, kérem, ez egyetlen gyermekünk; ez az én öröngyalomom; ha őt elvesztettem volna, akkor én is elvesztem.

Reginaldnak eszébe jutott, hogy neki magának is van jószágos öröngyalom: hát ennek a zsokinak is van? kérde önmagában.

— Igen, uram, ha saját életemet megmentette volna, akkor nem volnék oly hálás, mint-hogy visszaadta nekünk egyetlen gyermekünket. Szegény nóm, mennyire fog örvendeni, hogy kifejezheti köszönetét. De én, uram, én szeretném tettel kimutatni véghetetlen hálátam.

Anélkül, hogy tudta volna, milyen alkut kötött Stone Rikárd az ő megrontására Walter Timmal, egyszerre csak odaszól a zsokinak:

— Vezesse be Galatheát csütörtökön elsőnek a lóversenyben, és akkor meg leszek jutalmazva, Tim. Ha maga veszít, akkor én tönkre vagyok téve.

E szavak leirhatatlan hatást gyakoroltak a zsokira. Meglepetve nézett Reginaldra és elpirulva, majd meg elsápadva fürkészte ennek arcvonásait, vajjon nem céloz-e a Stone által tett megvesztegetésre. Szinte remegett bele, amint megragadta gyermeke megmentőjének kezét.

— Legyen nyugodt, uram; mondá határo-

* **A királyné mint zászlóanya.** Az 1797-diki tiroli népfelkelés zászlójának, mely alatt a tiroliak oly vitézül harcoltak a franciák ellen, a jövő évben fogják ünnepelni százados jubileumát, mely alkalomból ezt a zászlót újra felszentelik. Az ünnepélynél a zászlóanyai tisztet, mint Innsbrucból sürgönyzik, a királyné vállalta magára.

* **A pápa és Oroszország.** A Szentatya Lobanow és Dolgoruck hercegeknek, továbbá Isvolksi miniszternek, a vatikáni követség moszkvai tisztelgésének alkalmából kifolyólag, magas rendjeleket adományozott. Mgr. Tamassi a rája bizott missziót az orosz katolikusok ügyében való szószólást e szerint jól teljesítette. Vatikáni körökben reménylik, hogy Oroszország ezentul az egyház jogos követeléseivel szemben figyelmesnek fog mutatkozni a Szentsték és a császár között fennforgó differenciák el lesznek oszthatók.

* **A biboros kollégium kebelében változások fognak történni.** A pápa előreláthatólag egy francia biborost fog a Kuria kardinálisai közé emelni, miután a francia kormány őt ily értelemben megkérte, nem lévén a Kuria biborosai közt egyetlen egy francia sem. Egyébként mint a »Fr. Bl.« tudni véli, más kormányok is szándékoznak megkérni a pápát, hogy a nemzeteik is képviselve legyenek a Kuria biborosai közt.

* **Boldog Alacoque Margit szenttéavat-tatása.** Perraud biboros autuni püspök Rómában 270 biboros, érsek és püspök kérvényét nyújtotta át, kik aziránt esedeznek XIII. Leo pápa ő Szentségéhez, hogy bold. Alacoque Mária Margitot szentté avatni kegyeskedjék.

* **Uj nagyváradai törvényszéki bíró.** A Budapesti Közlöny aug. 1-i száma közli, hogy K e p e s László Miklós, nagybecskeri törvényszéki bíró saját kérelmére a nagyváradai kir. törvényszékhez helyeztetett át.

* **A Szent-István-napi körmenet.** Jelen-tettünk már azon nagyszabású mozgalomról, a melynek célja, hogy a millennáris Szent-István-napi körmenet méltó legyen az ezredik évhez. A mozgalom vezetői a millenniumi körmenet tervezetét memorandumban dolgozták ki és jóváhagyás végett a biboros hercegprímás elé terjesztették, a ki a tervet esemény-változtatással elfogadta s a napokban már vissza is küldi a rendező bizottsághoz.

* **Bánffy báró ellenjelöltje.** Több lap azt írta, hogy Sz.-Somlyón Bánffy Dezső báró miniszterelnökkel szemben a választó közönség nem fog jelöltet állítani. E félhivatalos hírlé-
sekre a kolozsvári »Ellenzék«-nek biztos tudomása van arról, hogy az ottani erős 48-as és függetlenségi párt mindenesetre fog jelöltet állítani Bánffyval szemben.

* **A közigazgatási bíróságról** szóló 1896. évi XXI. törvény f. évi július hó 27-én nyert szentesítést és az országos Törvénytárban aug. hó 1-én hirdettetett ki. A hivatalos Budapesti közlöny aug. 1-i száma közli az említett törvény-cikket.

* **Közigazgatási ülések.** Biharvármegye közigazgatási bizottsága holnap, hétfőn, augusztus hó 3-án, délelőtt 10 órakor, Nagyvárad város közigazgatási bizottsága pedig augusztus hó 6-án, csütörtökön délután 3 órakor tartják rendes havi üléseiket.

* **Kamarai illeték.** Nagyvárad város összes azon kereskedői, és iparosai, a kik kereskedelmi, és iparkamarai illeték fizetése alá tartoznak, — felhivatnak, hogy a terhőkre folyó 1896. évre kivetett, és netalán a múlt évekről még fent levő iparkamarai illeték tartozásait 8 nap alatt Nagyvárad város adóhivatalának pénztárába annál is inkább fizessék be, mivel ellen esetben ellenők a végrehajtás haladéktalanul foganatosítottatni fog. Nagyvárad, 1896. július 31. Nagyvárad város adóhivatala.

* **Nagyvárad népesedése.** Az elmúlt július hónap népesedési viszonya Nagyváradon nem a legkedvezőbb, jóllehet, hogy a születések száma föltulmulja a halálozásokét, de a különbözet oly csekély, hogy alig vehető számba. És ez nem a sok halálozásnak, vagy rossz egészségügyi viszonyoknak a következménye, mint inkább a születések alacsony számának. Julius hó folyamán született Nagyváradon 133 gyermek, ugyanezen idő alatt elhalt a város területén 123 egyén, tehát a születés 10-el mulja föltul a halálozások számát.

* **Három néppárti gyűlés.** A jövő vasárnapon, azaz augusztus 9-én ismét három helyen tart a néppárt szervezkedő népgyűlést, ugymint Kőszegen, Ettyeken, és Lovász-Patonán.

* **A Margitta és Székelyhid közti hadgyakorlatok** A jövő hó 26-án kezdődő Margitta és Székelyhid, illetve Margitta és Kőböl-kút közti lefolyó őszi hadgyakorlatok előjelei már most is észlelhetők és élénkké teszik ezen annyira változatos és a természet oly sok bá-jaival meg áldott vidéket. A hadgyakorlat,

melyben a XVII-ik hadosztály vesz részt áll: a 33, 37, 39, 46 és 101. gyalog ezredekkel a megfelelő lovasság, tüzérség, műszaki, egészségügyi és élelmezési csapatokkal — a Berettyó és az Érmellék dombjai által határolt e célra kiválóan alkalmas telepen fog lefolyni. A törzskar székhelye Margitta lesz; míg a csapatok zöme a falvakban és pedig M.-Petri, V.-Ábrány Fancsika, Királyi, V.-Lázár, stb. Lázár, Terebes, F.-Ábrány és Széltallón, lesz elszállásolva. A mezőkön gyakran látni már most is katona tiszteket, hol kocsin, hol gyalog térképpel a mezőkön és tanulmányozzák a telepet, sőt a mult napokban Cenardain de Graucy Emil tábornok egész kísérettel néhány napot töltött itt és a hadgyakorlatok terepét tanulmányozta. A hadosztály Temesvárott állomásozó dandára már jövő hó 26-án érkezik Margittára, míg az ellenség vagyis a hadosztály nagyváradai dandára csak szeptember 2-án érkezik meg.

* **Dalpróba vacsorával egybekötve.** A zenekedvelők B e l e z n a y Antal népszerű karmester által vezetett dalárdája tegnap este a Rédey-kerti lövölde helyiségben dalpróbát tartott. Az augusztus 9-iki népünnepély műsorát próbálták végig s próba után együtt vacsoráztak a Lövelde árnyas fái alatt. Felesleges dicserni a betanítást, előadást, hiszen eleget mon-dunk azzal, hogy Beleznay Antal a vezető. Az estélyen s a próbán több vendég is részt vett. A dalárdáról valamennyien elismerőleg nyilatkoztak.

* **A szabadkőművesek nagymestere.** Jelenleg a szabadkőművesek nagy része, mint a M—g írja, azon fáradozik, hogy Podmaniczky Frigyes báró, ki régebb idő óta nem aktiv tagja a szövetségnek, reaktiváltassék s ő választassék meg nagymesterré az elhunyt Ivánka helyébe.

* **Egy fiatal asszony szökése.** Napok óta rebesgetik már Debreczenben, hogy egy fiatal asszony kedvesével megszökött, magával véve négy kis gyermekét is. A szökési történetnek előzményei is érdekesek. Az asszony ezelőtt kilencz évvel ösmerkedett meg férjével. A férfi gyakran megfordult házuknál s a fiatalok megszerették egymást. Hűséget esküdtek egymásnak s azóta négy szép kis gyermek tetőzte boldogságukat. Mintegy évvel ezelőtt gyakran láttak a házaspár üzetében egy férfit, kivel az asszony szívesen beszélgetett. A férjnek is fülebe jutott a dolog s a férj az udvarlót üzetéből több ízben ki is utasította. — Mintegy négy nappal ezelőtt a férj kiment földjére s csak este tért haza. Csodálkozással vette a hirt, hogy felesége összecsomagolt, az asztalfiában levő 60 frotot kivette s gyermekeivel eltávozott. Puhatólódzott, hogy melyik irányba ment s kivel. Megtudta, hogy az esteli 8 órás vonattal kedvesével Nyiregyháza felé vették utjokat s hogy a

zott hangon. — Biztosítom, hogy Galathea győzni fog, még ha magam a nyakamat szeg-ném is a versenyfutásban.

... A szokai szavának állt. Mindjárt Renald távozása után visszaküldte Stonenek a Judás-pénzt. Csütörtökön pedig a lóverseny alkalmával Galathea egy fejjel nyert a többi lovak fölött; Bella utolsónak maradt.

Stone majd megőrült vesztesége miatt. Rá akarta magát vetni Tim-ra, akit szidalmazni mert; de lefogták s egyszer-mindenkorra kiutasították a lovar-egyesületből.

Reginád pedig meg volt mentve.

Nemsokára elvette »jóságos őrangyalát;« és szentül megtartotta ígérését, melyet Maudnak tett — azóta soha sem lépett a turfra.

A lébényi templom.

— Irta: ○ —

A millenáris esztendőben a városi ember azt a két hét szabadságát, a mely az év 52 hete közül neki jut, sem töltheti falun, üdülő-helyen, hogy tele szívja az örökös por, füst és fűledt levegőtől fáradt tüdejét egy kis jóakác vagy fenyő illatos levegővel. A kiállításra kell mennie, s oda el kell mennie mindenkinek, a ki a magyar névre számot tart, hogy megte-kintse azt a nemzeti közkincsét, a melyet az ész, a munka, lelkesültség és hazaszeretet ösz-

szehalmazott, hogy ezredéves európai létünket a külföld előtt minél fényesebben manifestál-hassuk . . .

Megnéztem én is a kiállítást, elmúlt va-kációmon kívül sorvadásba esett pénztárczám a tanum rá. Valóban meglepett! Szemléletére, büszkébbnek, boldogabbnak éreztem magam, hogy magyar vagyok, mint valaha! . . . De er-ről, meg a látottakról majd máskor! miért? Egyszerűen azért, mert most a kiállítással fa-sében vagyok, s így ítéletemet ultrafajszerete-tem daczára könnyen megvesztegethetné, elfo-gulttá tehetné ez ellenszenv . . .

Őnök kérdik bizonyára miért? És én nem is csinálom belőle titkot, megmondom.

Haragszom először azért, mert annak ren-dezői nagyobb gondot fektettek az anyagi si-kerre, mint az erkölcsire; inkább a látogatók zsbére, mint arra voltak tekintettel, hogy a látottak maradandó emléket is hagyjanak magok után.

Részleges tárgymutatót kellett volna ké-szíteni minden egyes pavillonhoz és nem lett volna szabad a kiállítást addig megnyitni, míg ezek a katalogusok el nem készültek volna. Ezzel elérték volna, hogy a művelt osztály ne csak a szemét gyönyörködtesse, hanem fogal-mat is szerezzen a kiállított dolgokról.

A köznép számára pedig mindegyik csar-nokba egy-egy ciceronét kellett volna állítani,

a ki néhány az ő felfogásukhoz mért mondat-tal közölte volna velük az egyes tárgyak mi-voltát és jelentőségét.

Mert az mindenesetre legalább is visszá-s dolog, hogy a kiállítás rendezői a kormánykö-rök támogatásának igénybe vételével felcsalják a vidék népét a székesfővárosba, ott végig sé-táltatják a kiállítás területén, azok szegények néznek, ámulnak, mint bizonyos állat az új ka-pura és mikor hazamennek, s azt kérdék tő-lük: mit láttak, azt mondják: »szép volt, nagyon szép volt,« de hát mi volt »szép«? — azt fe-lelek »már azt kérem alásan olyan szép volt, hogy nem tudom mi volt.«

Haragszom másodsor azért, mert igaz ugyan hogy Affendakiszt és Kazárt elfogták, de azért sok Papakosztá jár még ott szabadon és követ el erőszakos betöréseket a látogatók bu-gyélárisán.

Azok a dolgok, a mik a hírlapokban a ki-állítás területén elkövetett zsarolásokról tengerikigyóként fel-fel merülnek, mint a hogy nem régen is olvashattuk, hogy egy vidéki urinó le-ült egyik restaurációban két kis leánykával ebédelni, megevett két fogásból álló ebédet és a tárczájában levő 12 forint mellé kénytelen volt még odatenni jeggyűrűjét is, mivel 15 fo-rint költséget számítottak fel neki, korán sem légből kapottak.

Nem szenved kétséget, hogy ezt a mérté-ket nem merik mindenkivel szemben alkal-

takarékba helyezett ezer forintját is magával vitte. Mivel itt őket nem találván, H.-Böszörmény felé vette útját, de már ekkor Böszörményből is eltávoztak Ujváros felé. Itt aztán teljesen elvesztette nyomukat.

*** Királyi hercegek milléniumi emléke.**

Bajorországból Kneipp Sebestyén híres Wärishofenéből írják: József és József Ágost magyar királyi herceg Wärishofenben pompás ablakfestvényekkel ajándékozták meg az éppen most megnyílt Kneippianum nevű szegények kórházát. A három emeletes épület lépcsőházának Széchenyi Gyula gróffal egyetemben három olyan festett ablakot csináltattak, melynek látására messze Bajorországból összesereglenek az emberek. Az első ablak Szent Istvánt ábrázolja, a mint a magyar koronát Magyarország védőasszonyának fölajánlja. A nemzeti színű girlandba foglalt kép fölírata: Hl. Stefan und I. König Ungarn, bitt für uns. Alul a balsarokban van József kir. herceg cimere, a másik sarokban a következő magyar ajánlás: A magyar milléniumra József magyar királyi herceg stb. 1896. A második emelet ablaka Szent László király lovas alakját ábrázolja a mint a sziklából forrást fakaszt. Az üvegkép fölírata: Heilige Ladislaus König von Ungar bitt für uns. Alul látható József Ágost kir. herceg czimere s a másik sarokban a következő irás: A magyar ezeréves jubeliumára József Ágost magyar királyi herceg 1896. A harmadik emeleti ablakban van Szent Erzsébet, a mint egy ifjunak, aggastyánnak és anyának alamizsnát osztogat. Olében gyönyörű rózsák, a palota ormán magyar korona. Felírata: Hl. Elisabeth ungarische Königstochter bitt für uns. A Széchenyi-czimer mellett a következő ajánlás: Magyarország ezeréves főnnállásának emlékére Széchenyi Gyula gróf 1896. Mind a három üvegfestmény Münchenben készült nemesak kifogástalan művészettel, de kifogástalan magyarsággal is.

*** Pályázatok a es. kir. keleti akadémiába.** A hivatalos Budapesti Közlöny aug 1-i száma közli a pályázati feltételeket a keleti akadémiába való fölvételre vonatkozólag. A pályázatok folyó évi augusztus végeig Bécsben (IV. Favoritenstrasse 15.) a keleti akadémia vagy a hazai hatóságok útján a külügyminiszteriumhoz nyújtandók be. Mint tudvalevő, az intézeti tanfolyamot sikerrel végzett növendékek konzuli attachéi állásokra pályázhatnak.

*** Az üzletek bezárásának ideje.** A vasárnap munkaszünetéről szóló törvény pótlásául a miniszter egy terjedelmes rendeletben intézkedik. E rendelethez képest a két nyári hónapban, június és júliusban az üzletek, a melyek nincsenek a kivételek közt felsorolva, vasárnap délelőtt 10 órakor bezárandók; a többi hónapokban pedig déli 12 óráig lehetnek nyitva az összes üzletek. A két megjelölt hónap: június és július eltelt s így az összes üzletek ma, mint augusztus hónap első vasárnapján már déli 12 óráig nyitva tarthatók.

*** A postamesterek a kereskedelmi miniszterhez** május 5-én kérvényt nyújtottak be az iránt, hogy ők a posta-kiadók s családtagjaik is részesítenek a vasúti félúru utazás kedvezményében, melyben minden néptanító s most már minden megyei tisztviselő is részesül. Az államvasutak igazgatósága a miniszter megbízásából f. hó 17-én kelt 70303 számú átiratában értesítette a postamesterek és kiadók állandó bizottságának elnökét, Mikola Károlyt, hogy a »Miniszter Ur Ó Nagyméltósága a kérelmet a menetdíj-kedvezmények tárgyában miniszter tanácsi határozat alapján megállapított szabályok értelmében teljesíthetőnek nem találta»

*** A III. osztályu kereseti adó-kötelesek figyelmébe.** Nagyvárad-Ujváros városrészben 1896—98. vagyis 3 évre összeirt adókötelesekre a kir. pénzügyigazgatóság által a törvényben előirt minimális tételek alkalmazása mellett a kiszámítási javaslattal ellátott III. oszt. kereseti adó, valamint a Nagyvárad Olaszi, Kúlváros és Csillagváros városrészek III. oszt. kereseti adó pótlajstromai az 1883. évi XLIV. t.-cz. 18. §-a értelmében 8 napi közszemlére, vagyis f. évi augusztus hó 3-ik napjától 10-ik napjáig bezárólag a városi adóhivatal 10-ik számú szobájában azon figyelmeztetés mellett tételnek ki, miszerint érdekeltek a jelzett lajstromokban terhüket előirt kiszámításokat — ott megtekinthetik — s az őket, vagy másokat illető javaslatokra nézve netaláni észrevételüket a fent kitett határidő alatt írásba foglalva a kir. pénzügyigazgatóságnál, később pedig az adókielölő bizottságnál szóval megtehetik. Figyelmeztetnek azonban az érdekelte adóköteles polgárok, hogy a javaslatban megállapított minimális tételek csakis okmányolt adatok alapján lesznek esetleg az illetékes felszólamlási bizottság által leszállíthatók. Nagyvárad, 1896. július 31. *Bordé Ferenc* adóügyi tanácsos.

*** A magyar zászló Bukarestben.** A bukaresti kormány-körökben élénk vita tárgyát képezi a következő eset: Tudvalevőleg Ferenc József ausztriai császár egyúttal Magyarország királya lévén, kell hogy a fogadásnál a magyar zászló is ott szerepeljen. Ugy, de a je-

lenlegi kormány tagjai csak nem rég ezelőtt a legnagyobb gyűlölettel izgattak a magyarok ellen s többen közülök a Ligának is tagjai lévén a magyar zászló-disz az érthető legkényesebb helyzetbe hozta őket. Bursan helyettes polgármester, a ligának titkára, erélyesen ki is kelt a városnak magyar lobogókkal való feldiszipése ellen s kijelentette, hogy a város egy krajczár összeget sem utalványoz magyar zászlók beszerzésére, s hogy ő az egész dolgot Sturza miniszterelnökre bizza. Másfelől pedig sokan attól félnek, nehogy a magyar lobogó kellemetlen tüntetésekre adjon alkalmat, e miatt többen a mellett vannak, hogy a magyar zászló teljesen mellőztessék a fogadásnál. A bukaresti »Epoca« és a »Romanul« melyekre hirt hozták, kíváncsian várják a kormány elhatározását az ügyben.

*** Nagy bukás a vidéken.** Berettyó-Ujfaluból írják, hogy ott közelebb egy nagyobb bérlő anyagilag tönkremenvén a »Sárréti takarékpénztár« és a »Sárréti népbank« ez által meglehetősen kellemetlen helyzetbe jutottak. A két pénzintézet igazgatósága mindent elkövet, hogy a vidéket nagyobb kalamitástól megóvja; de némi visszatetszést szült már eddig is, hogy a kisebb kölcsönre szorultakat nagyobb törlesztési hányad befizetésére szorítják. A mostani viszonyok között ezen eljárás által a földmivelő gazdák, a kisebb kereskedők és iparosok anyagi létezésük van kockára téve. Reményük azonban, hogy a két pénzintézet igazgatósága keresni is fog módokat a kisebb adósokkal való kiméletes elbánásra, a nélkül, hogy saját fennállását kockáztatná.

*** Még egy rendőri botrány.** Ma-holnap állandó rovatot kell majd nyitnunk, a hol a rendőrségi botrányokat regisztráljuk, mert, úgy látszik, hogy immár minden napra kijut egy skandalum. Ezuttal Losonez város rendőrkapitányáról, Ottahal Antalról szól a fáma. Történt ugyanis a minap, hogy egy losonezi mézárasmester felesége a házuk előtt áldogált és várta haza az urát. Véletlenül arra vetődött a rendőrkapitány s meglátva az asszonyt, durván rárivallt:

— Kit vár maga itt?

Az asszony első meglepetésében azt felelte a kapitánynak, hogy mi köze hozzá. Ez szörnyen dühbe hozta Ottahalt; rögtön rendőrökért küldött, bekísértette a mézárás nejét és reggel hat óráig csukva tartotta s ekkor is csak a polgármester szavatalására boesájtotta szabadon. Losonezon általános a felháberodás, ugyannyira, hogy a brutális kapitány napok óta csak rendőri fedezet mellett mer a hivatalába menni.

*** Állatorvosok és a sertésvész.** A földmivelésiügyi miniszter, tekintettel arra, hogy az állami állatorvosok működési köre egy egész törvényhatóságnak területére terjed s hogy e

mazni, de azt szemecimmel láttam, hogy a kelnernek mint nevetnek egymásra, mikor egy vidéki ember csárdájukba betér afeletti örömben, hogy akadt újból egy balek, és leis csapnak kéréletlenül áldozatukra.

Nem folytatom, éppen fenti okból, majd máskor. A helyet inkább elmondom, minő benyomást tett rám a lébenyi ősrégi román stýlű templom, hazánknak ez egyik legtekélyesebb építészeti műemléke, a melynek közelében néhány napot szabadságidőmből elesipve töltöttem.

*

A mint az ember Budapestről Bécsbe megy, a győrbécsi vasut mellett fekszik egy elmagyarosodott sváb község: Lébényszentmiklós. Az egész falu azt a benyomást teszi ránk, mintha egy szép liget, a természetnek kies panorámája volna. Utczái két oldalt fákkal és pedig tulnyomólag gyümölcs fákkal vannak beültetve, sőt a szántóföldek határmegyéit is faszorok szegélyzik. Igen jámbor és józan gondolkodású nép lakja, az u. n. felvilágosodás nem rontotta még meg elméjét és szívet. Nem rég egy Bécsből odavetődött zsidó anarchista kísérelte meg előtte megrágalmazni a papokat és minden nadrágo embert, s azután tárczát vett elő és mint a czirkuszi bohóc salariumot kezdett gyűjteni és kevésen mult, hogy meg nem lynchelték.

Hogy mennyire helyes gondolkodásu ez a

nép, és mennyire tiszteli a magántulajdon jogát, annak megvilágítására csak azt említem fel, a mi különben is jellegzetes népszokás, hogy kerítést nem épít, a tengeriét a ház előtt egyes korlátokra felaggatva tartja és házörző ebet nem tart. Megérdemli ez a jó nép azt a remek templomot, a mely hazánknak egyik legősibb műemléke és ennek a szegény népnek egyetlen kincse, büszkesége.

A lébenyi templom, a mely már impozáns külsejénél fogva is úgy emelkedik ki a környék falvainak tornyai közül, mintegy aggastyán az ő dédunokái közül, mint a templom északi oldalának kőbe vésett számfeliratából kiolvasható, a XIII. század első éveiben épült. A Hérvári család két nemes sarja: Poth mosoni főispán és Chépán bácsi főispán építette a Pannonhalmáról ide telepített benczések rendtemplomául.

A templom építéséről egy mai napig fennmaradt, érdekes monda forog a népek ajakán. E népmonda beszéli, miszerint e templom építéséhez a nevezett főnemes alapító-család egyik jámbor nőtagja igen sokat tett, a menyinyiben ő minden felhasználta követ egy-egy juhval váltott meg. S valóban, ha figyelembe vesszük azt, hogy e templomnak külseje és belseje egyaránt faragott négyszög alaku u. n. kagyló-rétegbeli kövekből áll, milyenek e vidéken sehol, hanem legközelebb csupán Nezsider és Bruck tájékán találhatók, csodálkozunk

kell azon, miként voltak képesek ily óriási köhalmazt, mely ez épülethez kívántaték, az akkori közlekedési viszonyok között összehozni, ha csak el nem fogadjuk azt a nagyon valószínű feltevést, hogy a Dunának egyik mellékága régente Lébény mellett folyt el, s így a köveket vízi uton szállították.

A XVII. század elején templomunk a pannonhalmi benczések birtokából ajándékozás útján a győri jezsuiták birtokába jutott s meg is maradt 1776-ig, a rendnek II. József császár által elrendelt eltöröltetéséig. Ekkor a rend birtokai a tanulmányi alaphoz csatoltattak, a már-már végelpusztulásnak kitett őstemplom pedig az enyészet karjaiból kiragadtatva plébánia templommá alakítottatott át. Erre szolgál mai napiglan is!

Ez a híres műemlékünknek rövid története.

A lébenyi templom a XII. században uralkodó román-stýl legszebb tyusa. Három hajóból áll, melyek mindháromja minden kereszt-hajó nélkül három teljesen különálló félkörű szentélyvel záródnak. Nyugati oldalán két hatalmas torony emelkedik, melyekben az eredeti román-stýl az 1879-ben végbevitt restaurálás alkalmával a góthhal lett variálva.

Az építmény mindjárt első tekintetre ropant magasságával és massiv terméskövekből álló falával, melyek aránya a főhajónál a mellékhajókhoz képest feltűnő nagy, lep meg.

miatt a sertésvész föllépeése sokszor csak igen későn állapítható meg, az országos állatorvosi egyesület véleményének meghallgatása után akként határozott, hogy jövőre a sertésvész kórisméjét a törvényhatósági állatorvosok határozzák meg. A sertésvész megállapítására nézve a még 1895. november 3-án kiadott miniszteri rendelet ezután is változatlanul marad.

* **Ruharablás a Körösparton.** Néhány cselédleány fürdött a Körös-füzes alatti részén. Mig ők fürödtek, három oláh legény, névszerint: Szabó Gavrilla, Oláh Flore és Mazinkás Juon ezalatt a parton álltak s mikor a leányok már öltözni akartak, ruhájukat erővel elvették tőlük és elakarták vinni. Szerencsésükre ezalatt odaérkezett egy börtönőr és a három jómadarat lefűlelte, a ruhákat pedig visszaadta, megremült tulajdonosaiknak. A bűnösöket a rendőrséghez kísérte be, de innet Gerő Ármin a büntényt áttette az ügyészhez.

* **Rövid hírek. Kámförvált szabósegéd.** József Samu hosszú-pályi volt lakos, 20 éves szabósegéd összeszedte a község nadrágot viselő embereinek a ruháját javítás végett s azzal megszökött. Országosan körözik. — **Milennárius jegyzőkönyvek.** Az ezredéves ünnepek keretében tartott közgyűlésekről az egyes törvényhatóságok díszes kiállításban adták ki a jegyzőkönyvet. A legtöbbnek a czimlapja nemzeti szegélyvel van ellátva. Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun megye jegyzőkönyve minden czifraság nélkül, elegáns kiállítva jelent meg s át küldték a városok és megyék törvényhatóságainak is. — **Haragos kérvény.** A nagytemető mellett levő Köblös-féle téglagyárat a miniszter, mint irtuk, nem engedélyezte. Ez ellen Reich Antal s a Rét polgárságának egy része kérvényt intézett a miniszterhez, mely inkább kifakadás a miniszter határozata ellen. A miniszter a kérvényt egyszerűen visszaküldte, hivatkozván előbbeni határozatára. — **Ischlől** jelentik: dr. Wiederhoffer a király és az uralkodóház orvososa, ma este hat óraker hirtelen meghalt. — **Kitüntetés.** Kosjek bárónak, a monarchia görögországi követének, ő Felsője a titkos tanácsosi méltóságot adományozta. — **Véres kardpárbaj.** Zentáról írják, hogy ott Vojnich Lajos dr. kir. közjegyző és Mészáros Géza ügyvéd között véres kardpárbaj volt. Az utóbbi fején és mellén kapott súlyos sebet. A párbajra heves szóváltás szolgáltatót okot. — **Vasúti szerencsétlenség.** Szegszárd-sárbogárdi vicinális vasut kölesd-tengeliczi állomásához közel. Vaszaly János nagy-kajdáci gazda munkásait szekeren szállította haza a szántóföldről s éppen akkor ért a szekér a vasúti átjáróhoz, a mikor a vonat az állomás felé közeledett. A gazda nem vette észre a vonatot, mely kocsiját azután elütötte és a töltés mellé dobta. A munkások kiestek a kocsiból és semmi bajuk nem történt, a gazdát és a lovakat azonban összezúzta a vonat. — **Vonatkisiklás.**

A pozsony-galgóci helyi érdekű vasut ma reggeli vonata a pozsonyi pályaudvarban kisiklott. Az utolsó három kocsiiban levő utasokat, többnyire parasztokat, a kisiklás a kocsikban egymásra dobálta, de komolyabban senki sem sebesült meg. Jelentékenyebb kár esett a vásáros nép holmijában, a melyet a kisiklás összezúzott. A közlekedés nem akadott meg. — **Országos vásár Ér-Mihályfalván** legközelebb szeptember 1. és 2-án fog megtartani. — **Phospor mérgezés.** Papp Tógyerné 27-éves margittai lakos földmives neje öngyilkossági szándékból 5 csomag gyufa foszforját vízbe adva megitta. A gyorsan alkalmazott gyomormosás és az adott ellen mérég daczára alig lezz megmenthető. Tettének okát megmondani vanakodik. — **Tűz Szegeden.** Szegeden jul. 31-én a felsővárosi gazdalközönség szérüs telepén nagy tűz pusztított, mely az ott összehalmazott, csépelés alatt álló nagymennyiségű gabona háromnegyed részét fölperzselte. A kár igen nagy és csak részben térül meg, mert sok gabona nem volt biztosítva. A tüzet állítólag egy gőzcsepplőgép okozta. — **Beteg tűzterelő.** Temesvári tudósítónk jelenti: A hetedik tűzered lóállományában az influenzajárványosan föllépett. Az ezrednek a hadgybkorlatokra való kivonulása lehetetlenné vált. A hadgyakorlat elhalasztott. — **Egy grófné öngyilkossága.** Gmundenben tegnap egy 75 éves, elmebeteg asszony, Wartensleben Erzsébet grófné öngyilkos lett.

Dr. Wekerle Sándor szabadkőműves?

Az Alkotmány ama hírére, hogy dr. Wekerle Blitzweiss Jakab álnév alatt tagja volna a szabadkőművességnek, a kispesti fogadalmi-templom építésére alakult bizottság, melynek elnöke, táviratilag fordult dr. Wekerle urhoz újabb felvilágosításért, aki nyomban azt válaszolta, hogy ő sem a maga neve, sem álnév alatt nem tagja a szabadkőművességnek s kijelenti azt is, hogy ellenkező esetben nem fogadta volna el a kispesti fogadalmi-templom építésére alakult országos bizottság elnöki tisztét.

Az Alkotmány ezzel szemben a következőket írja:

»A valóságos belső titkos tanácsos, exminiszterelnök ur ezen második tagadása folytán mi kényszerültünk a szabadkőművesek dolgainak leghitelesebb organumához, a »Kelet« czim alatt Gelléri Móricz szerkesztése alatt titokban megjelenő havi folyóirathoz folyamodni, mely a magyarországi szabadkőművesek hivatalos lapja s melynek kommunikációihoz e szerint s e tekintetben semmi kétség nem férhet. A Keletnek 1892. évi november hó 20-án (Wekerlenek miniszterelnökké kinevezetése alkalmából) megjelent XI. számában, »Vegyes közlemények« rovatában »Személyi hír« czim alatt szó sze-

rint a következőket írja: »Wekerle Sándor dr. t. (testvér) eleinte a »Könyves Kálmán« páholyának volt tagja s innen 1885-ben a »Hungária« páholy ujjáélesztése czéljából ki- és ide (t. i. a Hungáriába) belépett.« Ezek után minden további vita helyett az elfogulatlan közvélemény ítélete elé bocsátjuk a kérdést: szabadkőműves e Wekerle, vagy nem? Más alakban a kérdés így formulázható: ki mondott igazat, Wekerle-e a tagadással, vagy mi, az állítással?»

A Magyarországon ez ügyben így ír:

»A mi értesülésünk az, hogy Wekerle igenis, volt szabadkőműves. A Hungária páholyának volt éveken át első felügyelője, s később szónoka, s igen sok előadást is tartott. Midőn azonban államtitkárrá lett, fedezett, a mi szabadkőműves nyelven kilépést jelent. Tehát ma nagymesternek csakugyan nem választható meg.«

IPAROS-ÜGY.

Az ipartestület előljárosága Bertsey György elnöklete alatt július hó 30-án tartott ülésében a következő ügyek lettek tárgyalva.

A május havi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után az elnöki jelentés olvastatott ebből folyólag.

A május havi pénztári bevétel 1422 frt, a kiadás 951 frt 82 kr, a június havi bevétel 354 frt, kiadás 594 frt 48 kr a számvizsgálók által megvizsgálva helyesnek találtattak.

Tizenegy rendbeli számlára 295 frt 23 kr kiutaltatott.

A menházi épület nyílt folyósójának beemlélyítésével, a testületi ház kert-utcai emeleti részében 2 teremnek újbolí padlózása és ugyanottan 8 ablak elkészítésével Tarsoly Ferencz asztalos bizatott meg.

A testületi házra betáblázott 20.000 frt kölcsönből 15.000 frtnak kamat törlesztés mellett a pesti hazai takarékpénztárra való átruházás, illetve a kölcsön elfogadása elhatározottatott a lebonyolítással az elnökség bizatott meg.

A szeptember hó 6 és 7-én Budapesten tartandó országos ipartestületi kongresszussa képviselőül Andriska Károly és Óváry Lajos lettek megválasztva 40 forint személyenkinti uti költség pótlékkal.

Neumann M. Sándornak a menházi aggok részére ajándékozott két rend nyári ruháért, Nyárad város törvényhatósági bizottsága és Tanácsának a kiállítás megtekintése és tanulmányozásán felutazott 10 iparos részére kiutalt 250 forintért és egy magát megvenni nem akaró iparos pártoló urnak a kiállítás megtekintésére felutazott 3 szorgalmas és egy mesternél huza-masabb időig dolgozott segéd munkás részére

Ezek az idő vasfoga által megbarnított és némileg megviselt falak adják meg a templom belsejének és külsejének azt az antikszerű szépséget, a melyet az újabbkori régi stílszerűleg épült domoknál hasztalanul keresünk.

Mikor templomunk a jezsuita rend eltörlésével a vallás alap birtokába jutott, a falu népei műérzek hiányában a terméskőfalakat sok helyütt fellábnyi vastag vakolattal vonták be és bemészelték, úgy hogy az 1879-i renoválás alkalmával 12—20 községi munkásnak teljes három évig kellett dolgoznia e csúfos külső máz eltávolításán.

A műérzeknek e hiánya, mely azilyen műremekeknek fölötté nagyveszedelme, a köznépnél sajnos mai napig megvan. Füleimmel hallottam egyik vidéki látogató kritikáját: »Szép templomotok volna bátya, de látom, hogy nagyon rosszul mehet a dolgok, mert még a kimezselésére sem telik.«

Mint a román stíly templomoknál általában, úgy műemlékünkénél is feltűnik a kiváló fáradtságot és költséget igénylő különösen szép két portálé, egyik a főhajón, másik a baloldali mellék hajón, melyeken keresztül a templomba jutni. Mindkettő korinthizáló oszlopokkal ékített féloszlopokból áll, melyeknek aljába az oszlopon felfelé haladó békát és kigyót vésett a művész fantáziája.

Belépvén a templomba, mindjárt az énekar és a tornyok alján ott leljük a tompa csúcsivekből alakított kereszt boltozatot. A fő-

hajót a két mellékajótól három-három pillér választja el, melyek félkör alakú ívekkel vannak összekötve, s a falat négy holdra osztják.

A főhajó plafontjának közepén, mint a régi templomoknál egyáltalán mindenütt egy érzetlemez lappal befedett kör alakú nyílás látható. A középkor vallásos szelleme a megváltás történelmének egyes mozzanatait (Jézus a jószolban, megfeszítése, feltámadása) ugyanis szemléletileg mutatta be, s azért ez a nyílás arra szolgált, hogy a zsinorra függesztett szobrot ilyenkor ezen keresztül tüntették el.

A templom mindegyik hajójában egy-egy oltár van föllálitva. A főoltár maga egy szép praedikáció. Legfelül a szt. Háromságot ábrázolja, ez alatt a kálvária áll, s ez alatt a templom védőszentjének: sz. Jakab apostolnak szokásos életnagyságu alakja zarándoklattal és könyvvel a kezében, ókori egyházi öltözetben, erre hajlik a szárnyas oltár két lapja, melyek belül a négy főgyházatyát, kívül pedig Krisztus kinszenvedésének főbb eseményeit ábrázolják a nagy bőjti időszakra. A két mellékoltár közül az egyik a Bold. szüz Máriának, a másik sz. Margitnak van dedikálva.

A főoltár mellett a templom falában egy kivájt ürege akadunk, ez üregek történelmi jelentősége az, hogy a XV. században ilyen a templom falába vájt üregekben tartották az oltári szentséget a betegek számára.

A sz. Margit oltár mellett van a volt apát-sági templom tágas sekrestyéje, hol a bencze-

sek és jézustársasági atyák kapitulumaikat tartották és napi officiumaikat végezték.

Ime egy laikusnak néhány vonása a lébényi ósrégi templomról, melyről Schmidt Frigyes bécsi építészeti főtanácsos így ír: »A lébényi templom kétségkívül Magyarország legnevezetesebb építményeihez sorolható, különösen annak műbecsével bíró épületei között a legkiválóbb helyet foglalja el. . . . Mint valamely tengerentuli növény, távoli éghajlat alól hazánk földébe áttűltetve úgy diszlik, e templom antik művészetre emlékeztető alkotásával Nyugat-Európa földén. . . .«

Csoda-e hát, ha e mű kincs megtekintésére miniszterek, államférfiak, hazai és külföldi tudósok naponkint mennek Lébénybe. S ha már e templom szemlélete egy laikusban így érdeklődést kelt, minő figyelemmel és tetszéssel szemlélheti azt egy Fraknoi, Karácsonyi vagy Cobor szeme.

De azért még az is, aki az egyházi archeológiához semmit sem ért, ha alkalma nyílik, csak tekintse meg azt a műremekeket, mert a győri egyházmegye, nem úgy mint a kiállítás rendező bizottsága, gondoskodott egy tudós és páratlan előzékeny cicerónéról, s ez nem más mint a jelenlegi lébényi plébános, Kreskay Antal, a ki páratlan türelemmel és érdekes-séggel magyarázza el a templom multját, nevezetességeit néha napjában tizszer, tizenöt-ször egymás után is . . .

adott 31 frt 50 kr. költségeit előismerő köszönet mondatot.

A cipész szakosztály július hó 26-án tartott rendkívüli közgyűlési határozatával elégedetlen 72 cipész aláírásával adott kérvény-alapján egy újabb közgyűlés megtartása kimondatott, több tárgy nem lévén az ülés berekesztetett.

Nagyváradiak az iparos kongresszuson. A millennium alkalmából egymást érik a kongresszusok Budapesten; a kiállítás tartamára mintegy 160 kongresszus van összehívva. A magyarországi ipartestületek szeptember hó elején tartják országos gyűlést, melyen Nagyváradról is többen vesznek részt az iparosok közül. Hivatalosan képviselve lesznek: a nagyvárad keressék és iparkamara és a nagyvárad ipartestület. A kamara részéről dr. Sarkadi Lajos titkár és Bertsey György alelnök küldettek ki a kongresszusra, míg az ipartestület képviselőiben Óváry Lajos és Andriksa Károly előjárósági tagok vesznek részt az országos gyűlésen.

Czipészek kongresszusa. Az ezredéves kiállítás alkalmából tudvalevőleg a magyarországi czipészek is tartanak szak-kongresszust, még pedig augusztus 15-én és 16-án az új városház közgyűlési termében, a melyen bajaikat és sérelmeiket vitatják meg. A kongresszus napiredjére a következő tárgyakat tűzték ki: Az 1884. évi ipartörvény módosítása (előadó Krinkovich Lajos, Budapest.) 2. Az üléses munka megszüntetése (előadó Gábor József, Budapest.) 3. A külföldön gyártott lábbelik behozatalának megszorítása (előadó Mons József, Szatmár.) 4. Az iparilag előállított lábbelivel való hazalás megtiltása (előadó Krinkovich Lajos, Budapest.) 5. A zsidóiparosoknak az új munka készítésétől és elárúsításától való eltiltása (előadó Heimann Alajos, Budapest.) 6. A bőrkereskedőknek a cipő-felső rész készítésétől való eltiltása (előadó Havlicsek Antal, Budapest.) 7. A vásárügy rendezése (előadó Pilcz Nándor, Siklós.) 8. A fegyver ipar korlátozása (előadó Fedor Sándor, Vác.) 9. Szövetkezetek a cipészipar szempontjából (előadó Schäffer Márton, Szeged.) 10. A szakoktatás (előadó Kraszóf János, Budapest.) 11. Kereseti adó és szavazati jog (előadó Major Péter, Budapest.) 12. Szaksajtó (előadó Barna Mihály, Budapest.) 13. Egyes indítványok (előadó Lengyel Károly, Kolozsvár.) I. Cipésziparosok országos szövetsége. II. Megkülönböztetés cipész és csizmadia iparok között.

A HÉTRŐL.

Aminap szó volt arról a küzdelemről, mely az ország különböző pártjai között folyik, midőn egy irtalmas szamaritánus is közbeszólt nagyon sajnálkozván a fölött, hogy egyes befolyásos és hatalmas közférfiakat folytonosan támadják a sajtóban s népgyűléseken.

— Ugyan ne sajnálkozzék rajtuk; mondja egy ellenzéki férfiu; — hiszen övék a hatalom és dicsőség — nekünk csak a szavunk és tollunk van, meg erős meggyőződésünk; azok pedig a hatalmon s dicsőségen kívül száz meg száz fizetett szónokkal s íróval bírnak; csoda, hogy még meg nem ettek minket.

— Jól van no, egyék meg hát maguk őket. De úgy, hogy ne fájjon nekik; tette hozzá az irtalmas szamaritánus.

A nyitrai és stomfai választás alkalmával a katolikus választókat agyba-főbe verték; harminczhat óráig kényszerítették télviz idején étlen-szomjan a szabadban maradni, és végül mégis elűzték őket választási joguktól.

Van-e érző ember, akinek nem esnek meg a szive ennyi hősiesség kitaratáson, és akinek nem forna föl a vére ennyi méltatlanságon.

— Hja, kérem, csak azt verik, aki hagyja magát; mondta rá egy régi praktikus.

— Akkor meg is érdemli; hagyta rá egy kor-

mánypárti férfiu; — mert hiába, »ha te jütöd az én zsidómat, én meg ütöm a te zsidódat.«

— Megfordítva áll má ez a régi közmondás; veté oda a régi praktikus.

Res b i h a r i e n s e s. Az ország összes sajtója most Biharországgal foglalkozik: országszerte mossák a berettyó-ujfalui, meg a nagyvárad szennyest.

Sokan haragusan érte; sőt egyes lapokban ki is kelnek az ellen, hogy a köztisztviselők vizsgálásai nyilvánosságra kerülnek.

Ime így tudódik ki, hogy hol kell a büntársakat keresni. Akinek érdekében áll a leplezetés, az természetesen nem szereti a nyilvánosságot; az inkább még a közönségre is rá szeretné disputálni, hogy a közérdeknek javára szolgál a takargatás és bünpalástolás.

Éppen ezért teljes elismeréssel kell adóznunk a **m e g y e s v á r o s** legfőbb hatóságának, midőn a vajmi sok oldalról nyilvánult eltussolási szándékkal szemben az igazság kiderítését hivatali kötelességgé tüzte ki.

És ez nagy megnyugtató szolgálat a polgárságnak, mely a főhatóság részrehajlatlan igazságszeretetében, közigazgatási kipróbált rátermettségében és államférfiu magaslton álló tapintatosságában teljes biztosítékát látja annak, hogy az itt-ott fölmerült bajok gyökeres orvoslást fognak találni.

Most van az aratás, utána a cséplés. Természetes, hogy a gondos gazda igyekszik mind a kettőt minél tökéletesebben végrehajtani; és ha észreveszi, hogy buzájában konkoly vagy más haszontalanság van, bizony nem kiméli a »trieur«-t, hogy a tiszta szemek közül kiküszöbölje a gazi.

Nagyváradon is folyik már az aratás; itt-ott a cséplőgép is dolgozik — most következik a »trieur« elsőben a városnak jövő csütörtökön tartandó közigazgatási bizottsági ülésén.

Figaro.

I R O D A L O M.

— A »Hittudományi Folyóirat« ezévi III. füzeté már most jelent meg és ismét vas-kos kötetet tesz ki I. Értekezések. A Fiu istenségének hitcikkelyéről. H u t t k a y Lipót. — A szeptőlten fogantatás és a Szentírás. S z t r o i n y Antal. — A keresztény házassági jog alapja a róm. jogban. B i r ó Dezső. — A lelkiismereti szabadság. D r. A c s a y Antal. — Fejlődik-e a keresztény ethika? Z u b r i c z k y Aladár. — Francia egyházi szónokok K u d o r a János. — II. Hittudományi mozgalom, vegyések. A papi nevelés és oktatás kérdéséhez. D r. S z e n t e s Anzelm. — A papképzés reformjához. H ö l s z k y Károly. — A »Hittudományi Folyóirat« előkelő könyvtárakban. — Rövid kezdemények, kérdések és feleletek. — Pályázati hirdetés. IV. Irodalmi értesítő. Egy magyar bibliai lexicon szerkesztésére. — Vigowroux Dictionaire de la Bille. Gerelyi József; szives figyelembe. Mellékelve: Gerelyi József, Bibliai Lexikon. E folyóirat ára egész évre 5 frt. Egy füzet 1 frt 25 kr. Megrendelhető dr. Kiss Jánosnál, Budapest, IV. Királyi Pál-utca 13. szám.

— Dreizehnlinden Weber nagy hőskölte-ményének magyar fordítása, melyet megjelenésekor az egész magyar sajtó elismerőleg fogadott, még mindig kapható fordítónál, F i e d l e r Lajos káplánnál Hajóson, Pestm. Diszkötés e. 6 sacra, füzve e. 3. sacra.

SZINHÁZ.

Hírek a szinkörből. Ma délután Tóth Ede pompás népszínművét a K i n t o r n á s c s a l á d o t adják, még pedig a vizme-

denczére épített forgós kerekű malommal. A molnár inas (Rózsahegy) ez alkalommal tényleg igazi vízbe ugrik ama bizonyos jelenetében.

Heti műsor.

H é t f ő n: *Orpheus az alvilágban* Kassai Károly első föllépte,

K e d d e n: *Othello*. Hegedüs Gyula a Vigszínház tagja mint vendég.

S z e r d á n: *Kornevilli harangok*. Hegedüs Gyula a Vigszínház tagja mint vendég.

C s ü t ö r t ö k ö n: *Nagymama*. Kardos Andor mint vendég.

P é n t e k e n: *Doktor bácsi*.

S z o m b a t o n: *Királyné dragonyosai* Uj francia operette itt először.

V a s á r n a p: *Gyerek asszony*, Uj énekes színmű itt először.

A magy. kir. Operaház játérendje. 1896 augusztus 3-tól augusztus 9-ig. Hétfőn, augusztus 3-án: A hugenották. Kedden, aug. 4-én: Jancsi és Juliska. Babatündér. Szerdán, aug. 5-én: Bajazzók. A nappal és az éjjel. Csütörtökön, aug. 6-án: Faust. Pénteken, aug. 7-én: Fekete domino. Tous les trois. Szombaton, aug. 8-án: Arden Énok. Vióra. Vasárnap, aug. 9-én: A bűvös vadász.

S P O R T.

A vadász évad kezdete. A Nimródoknak beköszöntött a szezonjuk, itt a vadász évad, mely tulajdonképen augusztus elsejével veszi kezdetét. Ekkor az Alföld rónáin a foglyászás a bércezes hegyvidéken a zerge-vadászatok megkezdődnek, míg pár hét múlva, augusztus közepén a nyulak és fázánok veszedelme is elkezdődik. Nagyban készülnek vadász férfiak az új évadnak, mely elég jónak ígérkezik. A vad húst szerető inyenczek kedves eledele nem sokára már megjelenik a piacokon s a vendéglők étlapjain.

Turista-kongresszus. A hazai turista-egyesületek augusztus 19-én Budapesten országos kongresszust tartanak. A végrehajtó-bizottság föl hívja az érdeklődőket, hogy a kongresszusban vegyenek részt, s az ott tárgyalandó kérdésekhez szóljanak hozzá. A kongresszusra vonatkozó minden bejelentés, tudakozódás, a végrehajtó bizottsághoz (IV. Rózsa-tér 5. sz. II. emelet) intézendő. A kongresszus tagjai a m. kir. államvasutak és az ezek kezelése alatt álló vasutak vonalain közlekedő személyvonatokon, a végrehajtó-bizottság által beiratkozásuk után nyomban megküldött vasuti igazolvány alapján a következő kedvezményben részesülnek: egy egész II. osztályu jeggyel az I. osztályban, egy egész III-ad osztályu jeggyel a II. osztályban és egy fél III-ad osztályu jeggyel a III-ik osztályban utazhatnak. Az ezredéves országos kiállítás igazgatósága öt belépti jegyből álló füzetet, az ezért járó 2 frt 50 kr. helyett 1 frtért bocsát a kongresszus igazolt tagjai rendelkezésére. Ezeket a jegyfüzeteket a kongresszus tagjainak kívánatára 1 frt beküldése után (legcélzauerűbben az 1 frt 50 krnyi tagsági díjjal egyszerre beküldve) az E. K. E., vagy a végrehajtó-bizottság, illetve annak pénztárosa fogja megküldeni.

MULATSÁG.

Ma lesz a 48-asok tánczezal egybekötött nyári kirándulása a Szt. László (püspök) fürdőben, mely a tömeges jelentkezésből itélve nagyon látogatottnak ígérkezik: indulás a vásártérről délután 4 óra 35 perczkor lesz, mely körülményre felhívjuk a kirándulásban résztvenni óhajtok figyelmét.

Igazságszolgáltatás.

A Pável-tüntetés végtárgyalása. Az ide s tova ezelőtt 3 évvel Nagyváradon lezajlott óriási oláh ellenes tüntetés ügyében ismételve a jövő hétre, a u g u s z t u s hó 12-ikére tüzte

ki a nagyváradi kir. törvényszék a végtárgyalást. A végtárgyalásra szóló idézőjegyeket most kézbesítik, ami óriási munka, ha figyelembe vesszük, hogy a 32 vádlotton kívül több mint 100 tanu és sértett van beidézve, akiknek egy része már nincs is Nagyváradon, hanem szerte az országban és külföldön. A vádlottakból még Amerikában is van már egy. A tárgyalást most okvetlen megkezdik, de hogy be is fejezik ez alkalommal, az nagyon kétséges.

Érdekes tárgyalások. A Pável-féle tün-tetés végtárgyalásán kívül, augusztus hóban még két érdekes ügy fog tárgyalatni. Az egyik a (S z á z Mitru — Cserceser féle gyilkosság, mely e hó 26-ára van kitűzve, a másik, a belényesi megvesztegetett pénzcsozok ügye, melynek határideje pontosan még nincs meghatározva, azonban valószínű, hogy augusztus közepére lesz kitűzve. Mindkettőre temérdek tanu van beidézve s így valószínű, hogy több napig fog mindkettő elhuzódni. A tárgyalást már akkor a szabadságból visszatérő Millye Gyula fogja vezetni.

Törvényszéki tárgyalások. A nagyváradi kir. törvényszék büntető ügyi osztálya, hétfőn augusztus hó 3-án nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek nyilvános tárgyalás alá:

Sulyos testi sértés és becsületsértés büntetettével vádolt Serbán Vazali és társai bűn-ügye.

Sulyos testisértés büntetettével vádolt Blága Aleiza és társa bűnügye.

Hatóság elleni erőszak büntetettével vádolt Bulzán György bűnügye.

Lopás büntetettével vádolt Kiss Gáspár bűnügye.

Lopás büntetettével vádolt Szabados Imre bűnügye.

A tárgyaláson N a g y J ó z s e f kir. törvényszéki bíró elnököl. Jegyző: ifj. Kocsán János.

REGENY-CSARNOK.

A szökött leány.

— Elbeszélés. —

Irtá: **Kincs István.**

S e szavaknál odaszoritotta két kezét kebléhez, mintha csak féltene, hogy az a szív még most is gyenge azt a vihart befogadni, mely benne éppen dulni kezd.

— Nem értelek, leányom; szerető szívek környeznek s lábaid alatt ég a föld. Minden kívánságodat teljesítik s félsz, hogy szíved megszakad. Minden szavad talány nekem.

— Talány vagyok. Talány leszek mindenkinek.

— És nem volna jobb e talányt megoldanod, gyermekem? Két szív könnyebben viseli a terhet. Ha van valami titkod leszek én megőrzője neki; de ha rejtett sebeket mutatsz, talán köthetek rá irt, tán adhatok vigaszt.

Bensőséggel tekintett a beszélő nő, a szeretet angyala a panaszkodó látogatóra. Ez egy ideig mereven nézett maga elé, mintha a multban olvasna, mintha rendezné gondolatait. Egész lényén habozás vett erőt. De végre akárcsak álomból volna ocsudut föl, hirtelen megszólalt:

— Igen, elmondok mindent. Hiszen azért vagyok, azért voltam boldogtalan, mert némának kellett lennem. Teher, óriási teher feküdt a szívemen s nekem nem lehetett, nem volt szabad más segélyét kikérnem, hogy onnan legördítsük. Hanem itt, — végezte be a társalgó terem feszüleit pillantva — igen itt kereshetek enyhülést.

A főnöknő megilletődve az igazi fájdalom e hangjától, mely a fiatal leány szavaiban borongott, székre telepedett s intett ennek, te-
gyen hasonlókép.

A hölgy szintén helyet foglalt. Jobb kezével végig simította arcát s azután beszélni kezdett.

— Két hónapja sincs és nem volt talán boldogabb teremtés a világon nálam. Életem olyan volt, mint a mi kertünk a Gyöngyös folyó mellett, hol tavasszal minden növény zöl-

del, minden virág új életre kel és hervadásáról még egyik se tud. Szívem is tele volt reménnyel; még idáig nem tudtam, mi a csalatkozás. Meg volt mindenem.

Jó édes atyám szerető keze védett, annak oltalma alatt nőttem fel. Anyámat nem ismer-tem. Gyermek voltam, amikor elköltözködött a mennyekbe, éppen hogy kis Margit huginak életet adott. Atyám soká gyászolta őt. Hosszu esztendőkn keresztül egyedül bennünk gyermekeiben talált vigaszt bánatára. Mi voltunk egyedüli öröme.

Két év előtt azonban másodszor is meg-nősült. A nő, kinek ezentul azt kellett mondanom: anyám, alig néhány évvel volt idősebb nálam. Az emberek sokat beszéltek e házasságról. Nem győztek csodálkozni rajta, hogy az a fiatal szép nő atyámhoz, az éltes emberhez kis-sé jövőjét. Számítónak mondták: a szegénység sokat megmagyaráz.

En nem törődtem a világgal, nem annak beszédjével. Őszintén közeledtem feléje s lám azt tapasztaltam, hogy érző jó szíve van.

Inkább barátom volt ő, mint anyám. És énnekem szükségem is volt egy igazán velem érző barátinőre, kivel megoszszam örö-mömet, megoszszam boldogságomat — átadom szívemet: én szerettem.

László, a szomszéd birtokos fia járt át hozzánk. Atyám szívesen látta. Úgy tekintette, mint saját gyermekét. Nem csinált titkot belőle, ennek az ifjunak kezébe akarta letenni leánya jövőjét.

S mi megelőztük őt. Ott a régi hársfa alatt vallottunk szerel-met egymásnak. Boldog voltam. Életem meg-dicsőült. Mikor dobogó szívvel megvallottam atyámnak szívem titkát, megáldott s azt mondá:

— Légy boldog, s a hogy megérdemled leányom.

Megtartottuk az eljegyzést. A mi most következett, az volt életem legszebb szaka. Inkább álmom volt az, mint való; álmom, melyből nincsen felébredés. En és barát-nőm akarom mondani, anyám együtt örültünk boldogságomnak.

Es lám ez álomból mégis volt fölébredés. Szívem megremeg, ha rá gondolok.

Forró nyári nap volt. Vártam Lászlóra. Minden lépés, mely künn a folyósokon fölhang-zott, megrezentett. Elhangzott azonban vala-mennyi: ő nem jött. Ilyenkor szokásom szerint anyámat szoktam fölkeresni. Avval szoktunk elcsevegni virágnylásról, madár-dalról, sze-relemről...

Halkan nyitottam be. Az első szobában nem volt senki. A második szobából hangok törtek át hozzám az ajtón keresztül. S e hang szívemig hatott, lábaim meggyökeresedtek.

László hangja volt.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Bánffy bukása.

Budapest, augusztus 1. (Saját tud. táv.) **A Magyar Estilap reprodukálja a bécsi Vaterland híret, mely szerint báró Bánffy Dezső az őszi választások előtt megbukik. Utódjául a király bizalma oly férfit fog a kormányra hívni, ki a lelkiismeretükben sértett katolikusok óhajainak fog igazságot szolgáltatni, valószínűleg Szapáry Gyula grótot.**

Román-görög jó viszony.

Athén, Aug. 1 (Saj. tud. táv.) Az évek óta megszakadt diplomáciai jó viszony, melynek helyreállítását Ausztria-Magyarország kormányának közbenjárása hozta létre, a mai nappal újból kezdetét vette: Bengesco román követ ma nyújtotta át a királynak meghitelesítő iratait.

A kolera.

Kairo, aug. 1. (Saját tudósítónk távirata.) A kolera egyre terjed: 216 ujmebetegedés és 180 halálozás történt.

Görög bandák Maczedoniában.

Páris, aug. 1. (Saj. tud. táv.) Athénből je-lentik: Az itteni török követ tudatta a görög kormányval, hogy Teszáliából ujjabb két banda készül Maczedoniába betörni. Az egyik 300, a másik 120 főből állana. A görög kormány azon-nal intézkedést tett eme bandák szétesztatá-sára. Maczedonia mohamedán lakossága között nagy az izgatottság.

Családi esemény az olasz kir. családban.

Róma, aug. 1. (Saj. tud. táv.) Izabella, ge-nuai hercegnő Agle, piemonti várkastélyban szerencsésen leányt szült. Anya és gyermek jó egészségnek örvendenek.

Miniszterválság Spanyolországban.

Madrid, aug. 1. (Saját tudósítónk távirata.) Itteni politikai körökben azt tartják, hogy a miniszterválság közvetlenül küszöbön áll. A kubai forradalom leveretése kérdésében Cano-vas del Castillo miniszterelnök s több minisz-ter közt áthidalhatatlan nézeteltérések merültek föl; minek következtében a kabinet részletes újjáalakítása szükségesnek mutatkozik.

Az ir föld-bill.

London, aug. 1. (Saját tudósítónk távir.) A lordok háza hat órai vita után szavazás nél-kül elfogadta ama törvényjavaslatot, mely az irországi örök-bérlőknek megkönnyíti az örök-bérlésben birt földeknek tulajdonul való meg-szerzését.

Miniszteri rendelet a sertés-szállítás ügyében.

Budapest, aug. 1. (Saját tudósítónk távir.) Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter a sertéseknek Budapest-Ferencvárosba való szállí-tása tárgyában következő rendeletet bocsájtotta ki: 1. A Ferencvárosba csakis betegség miatt zárlat alatt álló községekből szabad sertéseket szállítani. 2. A marhalevélen kitüntetendő, hogy az illető zárlat mért rendeltetett el. 3. A va-suti kocsik, melyben szállíttatnak, világosan meg-jelölendő és a kérdések megérkezés után öt nap alatt leöleendő.

A rendelet arról is intézkedik, hogy az el-hullott sertéseket tulajdonosaik szappanfőzésre eladhatják.

Jegyzők kongresszusa.

Budapest, aug. 1. (Saját tudósítónk táv.) A jövő héten tartandó jegyzői kongresszusra mintegy 1200 jegyző jelentkezett. Eddig már sokan megérkeztek.

Holnap délelőtt (vasárnap) 10 órakor lesz az országos központi jegyző-egylet évi rendes közgyűlése a vármegyeházán. A belügyminiszter ezen képviseltetni fogja magát s a képviselő nyilatkozni fog a közigazgatás küszöbön álló reformjáról.

Spanyol király balesete.

Madrid, augusztus 1. (Saját tud. távirata.) Az ifju király San-Sebastianban szerdán leesett a kerékpárról és arczában zúzódást szenvedett. Tegnap már rendes sétáját végezte.

Földmivelési miniszter uton.

Budapest, aug. 1. (Saját tud. táv.) Dará-nyi Ignác, földmivelésügyi miniszter, aug. 3-án Aradra utazik, hol az új szőlőtelepeket fogja megtekinteni.

Pesti Napló krach-ja.

Budapest, aug. 1. (Saj. tudósítónk táv.) Az egykor az oly tekintélyes Pesti Napló a zisdo-liberális irány szolgálatában a tönk szé-

lére jutott: a mai nappal beszüntette az estilap kiadását. Az elbocsátott szerkesztőség Vészi (Weisz) alatt azon erőkkel, hogy Budapesti Napló címen konkurens lapot hozzon létre.

Orkán Bécsben.

Bécs, aug. 1. (Saját tudósítók távirata.) Alsó-Ausztriában a Duna mentén, de különösen az osztrák fővárosban óriás szélvihar dühöngött, mely iszonyu kárt okozott.

A főváros idegen forgalma július havában.

Budapest, aug. 1. (Saj. tudósítók távir.) A főváros július havi idegenforgalma szintén óriási volt. Július hónapban a vasutakon összesen 529,439 idegen érkezett a fővárosba. Ha ehhez hozzászámítjuk a hajón és más közlekedési alkalmatosságon érkezett idegenek számát, a mely közel százezer volt, hogy az idegenek száma jóval meghaladta a hatszázezeret. A vasutakon legtöbben jöttek 6-ikán (21035), 13-án (19702) és 27-28-ikán (19 ezren) felül. Az elutazók száma júliusban 521,926 volt.

Elgázolt kerékpáros.

Budapest, aug. 1. (Saj. tud. távir.) Tólos Pálné szül. Horváth Katalin 22 éves rendőri felügyelet állott nő, az éjjel kerékpáron jött befelé az Andrassy-uton. Itt a 64. sz. kétfogatu bérkocsi neki ment és elgázolta. A kerékpárosnőt súlyos sebekkel vitték a Rókus-kórházban.

Vasuton kifosztott jegyző.

Budapest, aug. 1. (Saját tudósítók távir.) Bárdy Kálmán soborsini jegyzőt Budapestre utaztában valósággal mindenétől megfosztotta valami zsebmetsző. Szolnok körül elaludt s mikor Budapest közelében fölébredt, arra a szomorú tapasztalásra jutott, hogy hiányzik arany órája, láncza és pénztárczája, a melyben mintegy kétszáz forint volt. Panaszt tett a rendőrségnél, a mely nyomozást indított.

A krétai bonyodalom.

Páris, aug. 1. (Saját tudósítók távirata.) Athéni jelentések szerint ott azt hiszik, hogy a török kormány mindenestül el fogja vetni a krétaiak követeléseit. Ugyanazon forrás szerint újabb összeütközés volt kréta szigetén török csapatok és fölkelők között.

KÖZGAZDASÁG.

Jelentés a selyemtenyésztésről. Rátkay József közs. iskolai tanító betérjesztette jelentését Nagyvárad város tanácsához, a selyemtermelés első évi sikeréről. Az eredményt, melyet a kezdet nehézségei dacára is fel mutatni képes, részletesen feltünteti, valamint számot ad, hogy miként használta fel a város által adott 100 frt segélyt. Ezenkívül 214 frtot fizetett ki Rátkay József a saját pénzéből a selyemtenyésztés céljaira, s a város hatóságától függ, hogy megkapja-e ezen összeget, vagy polgári köteletség címén könyvelheti el a sok fáradság mellett. Rátkay már megtette a lépéseket, hogy a gubó beváltó állomáson kívül Nagyváradon gubó befőtő állomás is létesíttessék. Végül úgy a felszereléseket, mint a vezetést átadja a városi tanácsnak, azon reményét fejezve ki, hogy évi 500 frt befektetés vagy kiadás mellett tíz-huszsoros összeget fog kifizetni az orsz. beváltó hivatal.

Országos mezőgazdasági Hitegyelet. A Magyar Agrár- és Járadékbank Országos Mezőgazdasági Hitegyeletének hitelengedélyező bizottsága folyó évi július hó 30-án, délután 3 órakor tartotta bank helyiségében alakuló ülését. A bizottsági tagok igen szép számmal jelentek meg és egyhangulag megválasztották elnöknek dr. Wekerle Sándort és alelnöknek Bu-

janovits Sándort. Az alakulás után a bizottság megállapította saját ügyrendjét és érdemlegesen tárgyalta a bankhoz beérkezett 35 darab hitelengedélyezési nyilatkozatot. Tudomásul vette a bizottság továbbá azt, hogy a bank főhívásának engedve, már számos gazdasági egyesület megalakította saját területére nézve a hitegyelet vidéki szervezetének kiegészítő részét képezendő véleményező bizottságot.

Magfélék megvizsgálása. A mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. t. c. a lóhere és lucerna magféléknek, ha azok nem teljesen arankamentesek, forgalomba hozatalát tiltván a törvény végrehajtása tárgyában kiadott rendelet pedig az ily magféléknek arankamentesség tekintetében leendő megvizsgálását, illetőleg ólomzárólasát (plombozását) az állami vetőmagvizsgáló állomások feladata körébe utalván, a földmivelésügyi m. kir. miniszter az e részbeni egyöntetű eljárás érdekében a m. kir. állami vetőmagvizsgáló állomásokat külön utasítással látta el, mely úgy a törvényhatóságok, mint a kereskedelmi és iparkamarákkal közöltetett és az érdekelt gazda és kereskedő körök által az állomásoknál megtekinthető, valamint az érdeklődők részéről a földmivelésügyi m. kir. miniszterium IV. 3. (földmivelési) ügyosztályban díjtalanul megszereshető.

Az osztrák-magyar sinkartell, mely idestova három esztendeje fennáll, fölötte káros a magyar közgazdasági életre, különösen pedig a magyar mezőgazdaságra nézve. A kartell még boldogult Bross Gábor kereskedelmi miniszter ama hazafias intencióján alapszik, hogy a magyar vasutak sinszükségeit hazai gyárakból szerezzék be. Magyarországon három gyár foglalkozik aczélsingyártással: a diósgyőri, mely a magyar állam, az resinai, mely az osztrák államvasutársaság és az ózdi, mely a rimamurány-sajgótarjáni vasműrészvénytársaság tulajdona. Ezek a gyárak azonban, a külföldi vasművekhez képest, igen drágán szállítják az aczélsineket, mert míg a westfáliai vasművek 51 frtért, addig a nevezett magyar gyárak 105 frtért, tehát több mint egyszerannyiért szállítják az aczélsinek tonnáját. Természetes következménye ennek a kartellnek, hogy Magyarországon ugyanennyivel drágább a vasutépítés és ennek folytán a személy- és áruforgalom díjcsabása is. A helyi érdekű, valamint az állam által garantizált vasutaknak valahonnan csak be kell venniük az építés költségtöbbletét. Beveszik pedig az államon az építéshez való hozzájárulás vagy a grancia címén. Azoknál a vasutaknál, melyek a kartell értelmében, a magyar állam tulajdonát képező diósgyőri vasgyártól kötelesek sinszükségeit beszerezni, ez a költségtöbblet nem csinál különbséget, mert amit az állam elveszt a vámon, megnyeri a révén. A idegen kézben levő kartellgyárak üzletkörébe tartozó vasutaknál ellenben az állam költségtöbbletére nincs fedezet s így az állam kincstár közvetlenül károsodik. A Magyar Gazdák Szemléje júliusi száma megdöbbentő statisztikai adatokkal bizonyítja a sinkartell káros hatását. És bebizonyítja, hogy a kartell az államon kívül a gazdaközöniséget is újabb teherrel sújtja, mert a vasutépítés drágulása arányában emelkedik a községeknek hozzájárulási költsége s az áruszállítás tarifája is, a helyi érdekű és államiilag garantált vasutak pedig tulnyomó részben gazdasági termékeket szállítanak. De szerencsétlensége a kartell a magyar vasiparnak is, mert azzal, hogy Ausztria vasiparának busás hasznát biztosít a sineken, egyszersmind megadja neki a módot arra, hogy többi vasáruit annál olcsóbban adhassa, azokkal Magyarországot elárasztassa s így a magyar vasipar fejlődését hosszú időkre megakadályozhassa. A Magyar Gazdák Szemléje évi 6 frtért megrendelhető a Magyar Gazdászövetség központi irodájánál (Budapest, Köztelek).

Terménytözsde.

Budapest, auguszt. 1.	
B u z a tavaszra, bácskai	6.25
» tavaszra, északi	6.26
» szeptember-októberre, bácskai	6.65
» szept.-okt.-re északi	6.66
R o z s tavaszra bácskai	3.63
R o z s tavaszra, északi	3.65

T e n g e r i, június-júliusra, bácskai	0.—
» jun.-júl.-ra, északi	0.—
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.30
» aug.-szept.re, északi	10.40

Bécs, auguszt. 1.

B u z a tiszai	7.05—7.40
» bányási	6.90—7.25
» bácskai	6.85—7.25
» szokványáru ószre	6.60—6.62
B u z a szokványáru tavaszra	6.93—6.95
R o z s tiszavidéki	6.05—6.30
» szokványáru tavaszra	5.60—5.62
» szokványáru tavaszra	5.90—5.95
T e n g e r i magyar	4.05—4.12
Z a b, magyar kereskedelmi	6.60—6.75

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktözsden 1896. auguszt. 1.

Magyar aranyjárdék 4%	122.40
Magyar koronajárdék	99.25
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	124.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	122.00
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyereségy sorsjegy-kölcsön	153.00
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	139.50
Osztrák járadék papírban	101.50
Osztrák járadék ezüstben	101.58
Osztrák járadék aranyban	123.50
Osztrák korona járadék	101.—
1860. osztrák államsorsjegyek	147.—
Osztrák magyar bankrészevény	975.—
Magyar hitelbank részvény	388.25
Osztrák hitelintézeti részvény	362.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	360.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	949.—
Német birodalmi márka	58.70
London vista	119.80
Páris vista	47.60
20 márkás arany	11.75

NAGYVÁRADAI SZINKÖR.

Vasárnap, 1896. augusztus 2-án,

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével
k é t e l ő a d á s.

Délután 4 órakor félhelyekkel:

KINTORNÁS CSALÁD.

Népszimnő 3 felvonásban.

Kezdeté 4 órakor, vége 6-kor.

Rendes helyárrakkal!

Uj, angol látványos szimnő, dalokkal és táncokkal,
valóságos vízzel.

Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal:

Hetedszer:

SÖTÉT TITOK.

(A D A R C S E C R E T.)

Énekes szimnő 4 felvonásban.

Kezdeté fél 8, vége 10 órakor.

Holnap, hétfőn, 1896. augusztus hó 3-án

Orpheus az alvilágban.

Operette 3 felvonásban.

Felelős szerkesztő: **CSIPPÉK FERENCZ.**

NYILTTÉR.

Kérelem!

Tisztelettel felkérem mindazokat, kiknek nálam követelésük van, sziveskedjenek számláikat f. hó 25-ig részletezve kiírni s hozzám kiegyenlítés végett elküldeni.

A mélyen tisztelt ügyvéd urakat pedig felkérem, mielőtt valamely ügyben ellenem végrehajtást foganatosítanának, vagy a bírósági végrehajtó ur által árverést tüzetnének ki, sziveskedjenek engem saját költségemen előbb felszólítani, hogy azt (mivel több költségek felmerülnek) közvetlenül az illető ügyvéd urnál rendezzem, mert azok költségét megkímélni szeretném.

Nagyvárad, 1896. augusztus 1-én.

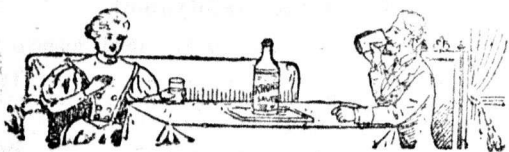
Teljes tisztelettel

Rákos Vilmos

előbb **Rosenbaum V. Vilmos,**
N.-Teleky-utca.

Egy jó házból való fiu
tanulónak felvétetik

Alacs és Ritter
cukrász-czég üzletében.

Krondorfi savanyuviz.

Stefánia trónörökösné forrás.

— **Kitünő gyógyviz,** —
kedvelt asztali viz.

Nagyváradon: Kádár és Kiss, Janky Antal és ifj. Popper
113 6—18 József uraknál kapható.

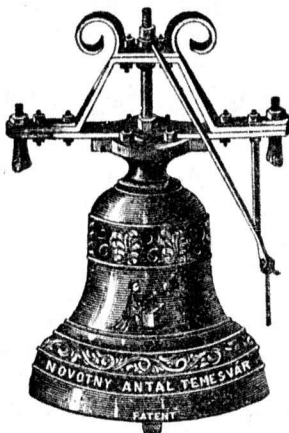
NOVOTNY

harang- és

ANTAL

érezőtödéje

ajánlja magát a t. cz. közönségnek és községeknek minden nagyságu harangok ujra, illetőleg új harangok és egész harangzatok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére, újabb modorra szerelve, több évi jótállás mellett, vertvas koronákkal, úgy, hogy az így felszerelt harangokat könnyen és többször lehet fordítani, miáltal a harang a megpedéstől megóvatik

Különösen ajánlja az általa feltalált

többször kitiintetett, átlukasztott szabadalmazott

harangjait,

(243) 25—26

melyeknek hangosabb, tartósabb és mélyebb hangjuk van és gy egy 200 kgrmos egy ily 260 kgrmu haranggal egyenlő. —

Ajánlom továbbá régi harangok vertvas koronával való felszerelését, vertvas harangállványokat, minden nagyságu óraharangokat. — 300 kgr. és azon aluli harangok mindig raktáron vannak.

Költségvetésekkel és képes árlapokkal díjmentesen és ingyen szolgálok.

NOVOTNY ANTAL, Temesvár, Gyárváros.

NAGYVÁRAD-SZÖLLŐSI GŐZSÖRGYÁR

forgalom megnyitási jelentése.

Van szerencsénk tudatni, hogy a **Nagyvárad mellett fekvő Pecze-Szöllősön** ujonnan épült

SÖRFŐZDÉNKBEN

a forgalom folyó évi augusztus hó 2-án megkezdődik, a mikor is a kiváló minőségű, megfelelő erősen főzött és kitünően érlelt

MÁRCZIUSI és LÁSZLÓ SÖRT

áruba bocsátjuk.

Megrendelések úgy hordók, mint palaczkokban (ládánként 50 palaczkjával) közvetlenül gyárunkból, vagy esetleg Nagyváradon a Nagy-piacz-téri Kereskedelmi Palotában levő városi irodánk útján, haladéktalanul pontosan eszközöltetnek. Nagyvárad városában házhoz szállitva.

Kérve a mielőbbi és minél számosabb szives megbizásokat,

maradtunk kiváló tisztelettel

Nagyvárad-Szöllősi Gőzsörgyár.